Krachtwijken

en de bijdrage van NISB

www.nisb.nl

Krachtwijken
en de bijdrage van NISB

www.nisb.nl

Bennekom, juni 2008

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

P Postbus 64, 6720 AB BENNEKOM
T 0318-490900
F 0318-490995
E info@nisb.nl
W www.nisb.nl

NISB/08/0177/HAS/cbt

Inhoudsopgave

Pagina

- **Samen met NISB de wijk in? 2**

- **Contactpersonen NISB voor de Krachtwijken 3**

- **Landelijke programma's NISB, relevant voor de Krachtwijken 4**
  - Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) 5
  - Meedoen allochtone jeugd door sport 6
  - Campagne '30 minuten' 7

- **NISB-interventies, producten en diensten, relevant voor de Krachtwijken 9**

  Thema Leren en opgroeien *10*
  - Beweegkriebels 11
  - Beweegmanagement 14
  - Maatschappelijke stage in de sport 15
  - Sportieve Brede scholen 17
  - Sportieve Naschoolse opvang 18
  - VMBO Dubbel actief 20
  - WhoZnext 22
  - Natuursprong – Buiten spelen is natuurlijk bewegen 24

  Thema Gezonde wijken *25*
  - Alle leerlingen actief 26
  - BeweegKuur 28
  - Bewegen valt goed! 29
  - Communities in Beweging 31
  - GALM 33
  - Ketenaanpak Actieve leefstijl 34
  - Netwerkwerkaanpak Task Force 50+ / lokale Taskforce 50+ 36
  - Overgewicht in de wijk 38
  - Cursus in balans / Valpreventie 39

  Thema Integratie en sociale samenhang *40*
  - Bewegen valt goed! 41
  - Communities in Beweging 43
  - Meedoen allochtone jeugd door sport 45

  Thema Wonen en woonomgeving *47*
  - Cruyff-courts 48
  - Gezonde playgrounds 49

  Thema Algemeen *50*
  - Training effectieve samenwerking 51

- **Overzicht NISB-activiteiten in gemeenten met Krachtwijken 52**

- **Overzicht NISB actief in Krachtwijken 53**

Samen met NISB de wijk in

Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) is het kennis- en innovatie-instituut dat aanzet tot sport en bewegen om participatie, leefbaarheid en gezondheid te bevorderen. In de acht jaren dat wij bestaan, zijn wij er in geslaagd om te laten zien hoe wij met onze missie een actieve leefstijl stimuleren. Samen met een grote verscheidenheid aan partners werken we aan de ontwikkeling van effectieve bewegingstimuleringsprogramma's en het implementeren ervan. Wij concentreren ons daarbij vooral op diegenen die nog niet of weinig actief zijn.

Er is een direct verband tussen de sociaal economische status (SES) en de mate waarin mensen actief zijn. In de krachtwijken vinden wij een relatief groot aantal mensen met een inactieve leefstijl. Sport- en beweeginterventies kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het verbeteren van de leefstijl en de gezondheid, het vergroten van de maatschappelijke participatie van mensen en de leefbaarheid in de wijken.

NISB gaat ervan uit dat interventies die je lokaal ontwikkelt als antwoord op een maatschappelijk probleem, zodanig vormgegeven worden dat de lokaal betrokken partijen er duurzaam mee verder kunnen. En dat betekent behalve interventieontwikkeling vaak ook het realiseren van lokale samenwerking om de vernieuwing of de verandering te verankeren. Vaak gebeurt dit door netwerken waarin professionals samenwerken aan de oplossing van een probleem of vraag. Die samenwerking heeft dan ook gevolgen voor het beleid waarmee de problematiek samenhangt. Door onze netwerkaanpak zijn wij in veel gevallen in staat om duurzame financiering van de aangeboden beweeginterventies te bewerkstelligen. Een aantal van die interventies, door NISB ontwikkeld, sluiten naadloos aan bij de thema's die ook in de wijkactieplannen genoemd worden. Een overzicht van deze interventies vindt u in deze brochure. Daarnaast leest u over onze nationale programma's die voor de krachtwijken interessant zijn.

Meer informatie over NISB en onze inzet in de krachtwijken vindt u op www.nisb.nl of via http://kenniscentrawijken.vrom.nl.

Contactpersonen NISB voor de Krachtwijken

Hans Arends (projectleider)	T: 0318 49 09 00 M: 06 55 77 33 86 E: hans.arends@nisb.nl
Dianne Alting	T: 0318 49 09 00 M: 06 144 393 13 E: dianne.alting@nisb.nl
Robert Gelinck	T: 0318 49 09 00 M: 224 623 44 E: robert.gelinck@nisb.nl
Ineke Kalkman	T: 0318 49 09 00 M: 06 120 568 38 E: ineke.kalkman@nisb.nl
Ellen Mulder	T: 0318 49 09 00 M: 06 216 495 73 E: ellen.mulder@nisb.nl

Landelijke programma’s NISB, relevant voor de Krachtwijken

- Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)
- Meedoen Allochtone Jeugd door Sport
- Campagne ’30 minuten’

NASB
NATIONAAL ACTIEPLAN SPORT EN BEWEGEN

NISB Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen

NOC*NSF

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen

Brengt mensen in beweging!

Het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB) brengt *te-weinig-actieven* meer én structureel in beweging. Het NASB stelt geld beschikbaar voor gemeenten, biedt advies, deskundigheidsbevordering en levert inzicht in effectieve interventies. Hiermee kunnen gemeenten, samen met lokale partners makkelijk en snel aan de slag.

NISB presenteert op www.nasb.nl een overzicht van de ondersteuningsmogelijkheden voor gemeenten. Een deel van die ondersteuning kan dankzij subsidie van VWS kosteloos worden aangeboden. Gemeenten beschikken over ruime expertise op het gebied van probleemanalyse, beleidsformulering, het vergroten van betrokkenheid van hun inwoners en het uitvoeren van actieplannen. Vanuit onze ervaring met het lokaal in beweging krijgen van te-weinig-actieven biedt het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) professionele aanvulling hierop.

NISB biedt sowieso aan álle gemeenten de mogelijkheid om gebruik te maken van het *NASB-Basispakket*. Kennis, informatie, materialen en ondersteuning uit het basispakket zijn beschikbaar voor alle gemeenten die lokaal de te-weinig-actieven in beweging willen brengen. Ondersteuning vindt plaats op basis van vragen vanuit gemeenten. Voor antwoorden op uw vragen kunt u altijd contact opnemen met NISB.

Het NASB-Basispakket bestaat uit:

Ondersteuning bij analyse van de lokale situatie
In de loop van dit jaar komt de zogeheten zelftoets beschikbaar. Dit instrument biedt gemeenten inzicht in wat de lokale kansen en mogelijkheden zijn, welke aanpakken succesvol zijn en waar de knelpunten liggen. Tevens heeft elke gemeente de mogelijkheid tot een gratis en vrijblijvend verkennend gesprek met een NASB-adviseur. In dit gesprek komen vraag en aanbod ten aanzien van het NASB en te-weinig-actieven samen en wordt waar mogelijk advies geboden.

Ondersteuning bij implementatie van goede beweeginterventies
NISB presenteert een overzicht van bewezen effectieve en/of kansrijke interventies per doelgroep voor de diverse settings (werk, wijk, zorg, school en sport). Dit overzicht is vanaf 15 april beschikbaar op www.nasb.nl. De beste interventies ontwikkelen een ondersteuningsaanbod zodat gemeenten en andere organisaties makkelijk met de interventies aan de slag kunnen. Het aanbod bestaat onder andere uit handboeken, materialen, opleidingen en advies-op-maat.

Ondersteuning door opleidingen en regiobijeenkomsten
Gedurende de looptijd van het NASB, organiseert NISB in samenwerking met haar partners opleidingen, masterclasses, workshops en regiobijeenkomsten. Hierin worden professionals geïnformeerd over het in beweging krijgen van te-weinig-actieven en worden ze getraind op (aanverwante) thema's; werken met moeilijk te bereiken/stimuleren doelgroepen, monitoring en evaluatie en integraal gezondheidsbeleid. De precieze invulling krijgt vorm op basis van de behoeften vanuit lokale professionals.

Communicatie en website
NISB stelt informatie en middelen beschikbaar via www.nasb.nl. Op deze site kunnen gemeenten en professionals ook hun behoeften kenbaar maken. Tenslotte biedt het NASB communicatiemiddelen om lokaal aandacht te creëren voor lokale beweegactiviteiten. Dit vindt in samenwerking met de campagne 30minutenbewegen plaats.

Ondersteuning NASB-gemeenten
Naast het Basispakket zijn er NASB-adviseurs beschikbaar voor gemeenten die gebruik maken van de NASB-impuls. Deze adviseurs kunnen op aanvraag gemeenten ondersteunen op het terrein van bestuurlijke voorbereiding, het opstellen van plannen, opstarten van beweeginterventies en het ondersteunen van lokale netwerken. Indien u als NASB-gemeente geïnteresseerd bent in ondersteuning door deze adviseurs, dan kunt u dat kenbaar maken bij NISB.

Meer informatie:
NISB - Dianne Alting
Telefoon 0318-490900
info@nasb.nl
www.nasb.nl

MEEDOEN ALLOCHTONE JEUGD DOOR SPORT

"MEEDOEN ALLOCHTONE JEUGD DOOR SPORT"

In de sportnota 'Tijd voor sport' (2006 – 2010) van het ministerie van VWS is mede op initiatief van het ministerie van WWI het uitvoeringsprogramma *"Meedoen allochtone jeugd door sport"* opgenomen.
In dit programma worden de specifieke kenmerken van sport benut voor opvoedings- en integratiedoelen van de allochtone jeugd. Dit gebeurt door het creëren van ontmoeting tussen allochtone en autochtone jeugd in de sport, het betrekken van hun ouders daarbij en het inzetten van sportverenigingen en sportscholen.

Doelen en resultaten

Doelen en resultaten van het programma zijn:

1. **sportdeelname:** het inlopen van de achterstand in sportdeelname van allochtone jeugd, met name de sportdeelname in georganiseerd verband;
2. **preventie:** het begeleiden van kwetsbare allochtone jongeren, het bevorderen van volwaardig burgerschap en participatie van allochtone jongeren in de samenleving, het tegengaan van sociaal isolement en het voorkomen van overlast en probleemgedrag.
   Voor sportdeelname en preventie zijn 500 sportverenigingen en sportscholen ingezet, waarbij de samenwerking met professionals in het preventief jeugdbeleid wordt bevorderd;
3. **zorg:** het voorkomen van uitval van allochtone jongeren uit de Nederlandse samenleving en/of het bewerkstelligen van reïntegratie met behulp van sport en het aanpakken van overlast en probleemgedrag.

Hiervoor worden 50 sportverenigingen en sportscholen van de genoemde 500 extra ondersteund, waarbij de samenwerking met professionele hulpverleners wordt bevorderd.

Doelgroep

Doelgroep is de niet-westerse allochtone jeugd (4-23 jaar).
Daarbij wordt rekening gehouden met de diversiteit in de doelgroep en kunnen ook specifieke groepen worden benoemd, zoals bijvoorbeeld Antilliaanse jongens.
Bij *sportdeelname* is specifieke aandacht nodig voor de achterstandspositie in deze van islamitische en hindoestaanse meisjes.
Bij *preventie* betreft het jongeren, die op basis van achterstandspositie of gedrag worden geïdentificeerd, en voor wie het oogmerk is (verdere) problemen te voorkomen (risicojongeren).
Bij *zorg* betreft het jongeren die bekend zijn bij instanties zoals jeugdzorg, jeugdhulpverlening of justitie, en voor wie het oogmerk is bestaande problemen aan te pakken (probleemjongeren).

Deelnemers

De rijksoverheid heeft hiertoe prestatieafspraken gemaakt met de KNAU (atletiek), NBB (basketball), KNBSB (base- en softbal), KNGU (gymnastiek), JBN (judo), KNKV (korfbal), KNKF (krachtsport en fitness), KNVB (voetbal) en met de KNZB (zwemmen). Deze negen sportbonden voeren 550 projecten uit bij 500 sportverenigingen en sportscholen in elf gemeenten, te weten de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Zaanstad, Den Haag, Utrecht, Tilburg, Eindhoven, Nijmegen en Enschede.

De *MO-groep* verzorgt de landelijke coördinatie van de 50 sportzorgtrajecten.
De monitoring en evaluatie wordt uitgevoerd door het Mulier Instituut (sportdeelname- en preventieprojecten) en door de DSP-groep (sportzorgtrajecten).

Het *Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen* (NISB) voert de landelijke coördinatie van het programma uit en werkzaamheden ten behoeve van het flankerende beleid, zoals kennisontwikkeling en –verspreiding, ter ondersteuning van de gezamenlijke uitvoering van dit programma. Daarnaast stimuleert en faciliteert NISB de samenwerking en kennis- en ervaringsuitwisseling tussen bonden en gemeenten.
De kennis en ervaring die binnen het programma is ontwikkeld, verspreidt NISB tevens onder een brede groep van gemeenten, sportbonden en andere organisaties die initiatieven willen nemen gericht op integratie van allochtone jeugd.

MEER INFORMATIE

Bent u geïnteresseerd in de projecten en resultaten van het programma? **www.meedoenallochtonejeugddoorsport.nl**

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen
T 0318 – 490900
E ingrid.vandoorn@nisb.nl

30 minuten bewegen

Postadres Postbus 64
6720 AB Bennekom, Nederland
Bezoekadres Heelsumseweg 50
6721 GT Bennekom

T (0318) 49 09 00
F (0318) 49 09 95
E info@30minutenbewegen.nl
W www.30minutenbewegen.nl

Factsheet 30minutenbewegen
April 2008

30minutenbewegen in 2008

In 2007 is de naam van de campagne gelanceerd: 30minutenbewegen. En met succes: 39% van de Nederlanders heeft wel eens van de campagne gehoord. In 2008 bouwen wij voort. De toon van de campagne is persoonlijk, dichtbij, actiegericht. "Mijn 30 minuten bewegen" staat centraal.

Het campagnejaar 2008 werd afgetrapt met een **massamediacampagne**. Bekende Nederlanders als Albert Verlinde, Edsilia Rompley, Ch!pz en Wilfred Genee spraken in radiospotjes en advertenties over hun "30minutenbewegen". Uitzendingen via alle grote radiozenders, RTL4 en advertenties in Metro en Telegraaf spraken rond de jaarwisseling de Nederlander aan op het "goede voornemens-moment". Ook werd een clickcampagne op Internet ingezet. Dit resulteerde in een ongekend hoog aantal bezoekers op de site: met een piek van 6.000 per dag (gemiddeld: 1.000 per dag).

Standaard blijft 30minutenbewegen veel free publicity inzetten (radiospotjes en advertenties worden aangeboden als "stoppers"). Ook is NISB partner in het ochtendfitnessprogramma Nederland in beweging en werken wij samen met het crossmediale platform Sportshake.

Tweede belangrijke pijler van de campagne is de **samenwerking met regionale en lokale partners**. Voor Provinciale Sportraden, gemeenten, SWO's en vele andere organisaties zijn diverse campagnematerialen (halffabricaten) ontwikkeld. Nieuwsbrieven dragen de actuele informatie en good practises aan. In het tweede kwartaal zet een nieuwe campagnemedewerker zich specifiek in voor het account management met deze relaties. Daar waar de campagne de gelederen "in beweging brengt" zijn andere methodieken van NISB voorhanden om professionals verder te ondersteunen in het beweegbeleid. Een mooi voorbeeld is de ketenaanpak Chronisch zieken.

De campagne werkt samen met vele **landelijke partners en sponsors**. Vanaf mei bijvoorbeeld, is Menzis hoofdsponsor van de campagne. Actie-sponsors zijn Woonzorg Nederland, Jumbo, Life Fitness. 30minutenbewegen is partner van de Nationale Sportweek 2008. De recordpoging Heel Nederland beweegt 30 minuten viel dan ook samen met de Dag van 30 minuten bewegen in deze week.

[*Voorlopige meting OBIN-monitor van TNO, 1ste halfjaar 2007*]

- 39% van de Nederlanders kent de campagne
- Van dit percentage heeft een meerderheid van de campagne gehoord via de tv (53%). 12% vernam het nieuws via de radio en 13% heeft erover gelezen in een krant of dagblad.
- 15% van de Nederlanders is bekend met de (inhoud van de) norm: 30 minuten bewegen.
- Het merendeel van de Nederlandse bevolking vindt het belangrijk (37%) tot heel belangrijk (52%) dat er een campagne is om voldoende lichaamsbeweging te stimuleren.

Grootse publiekactie

Op 3 april, in de Nationale Sportweek, heeft 30minutenbewegen ruim 190.000 Nederlanders gemobiliseerd voor de actie Heel Nederland beweegt 30 minuten. Naast een plezierige dag met veel aandacht voor het onderwerp bewegen en bijzonder veel belangstelling van de pers, is dit voor veel deelnemers een aanknopingspunt voor de eigen beweegplannen. Dit blijkt ook duidelijk uit de vragen en verzoeken die tijdens, maar ook na de recordpoging aan NISB worden gesteld.

Enkele feiten

- *Massamedia-actie* (24 december-6 januari)➔ spotjes op radio en tv; advertenties in landelijke kranten; clickcampagne op diverse websites (zoals teletekst.nl, voetbalonline.nl, marktplaats.nl, weeronline.nl); stationsposters.
- Week 2 ➔ 286 stichtingen welzijn ouderen ontvangen een *Pluspakket*
- In januari en februari verschenen veel *(gratis) artikelen en advertenties* in de kranten over 30minutenbewegen, voor een totale mediawaarde van : €333.452,84
- Dagelijks bezoeken gemiddeld 1.000 mensen de *website*. Hoge pieken waren er begin januari (6.000 per dag) en rond 3 april (3.000 per dag).
- Het secretariaat krijgt dagelijks zo'n 50 e-mails en 20 telefoontjes uit het land. De vragen variëren van informatieaanvragen over specifieke acties, tot algemene aanmeldingen voor deelname aan de campagne.

Campagne 30 minuten bewegen (www.30minutenbewegen.nl) met specifieke doelgroepen

- *bedrijven:* bedrijven merken dat beweegbeleid winst oplevert. Zo heeft een groot financieel concern het ziekteverzuim gehalveerd, mede dankzij beweegbeleid dat met hulp van NISB is opgezet.
- *jongeren:* kinderen en jongeren moeten eigenlijk een uur per dag bewegen, maar heel veel kinderen halen die norm bij lange na niet. De 'dubbel30 Energy Tour' reist langs vmbo-scholen en laat leerlingen kennismaken met moderne sport- en beweegvormen. Ali B is ambassadeur van de Energy Tour.
- *ouderen:* stichtingen welzijn ouderen en ouderenconsulenten worden geactiveerd om ludiek in te haken op de vele landelijke en internationale sportmomenten in 2008. De hoofdprijs: een workshop met Olga Commandeur en Duco Bauwens van het bij ouderen geliefde tv-programma 'Nederland in beweging'. De eerste originele acties zijn al bij NISB aangemeld.
- *chronisch zieken:* veel mensen met een chronisch aandoening of een verhoogd risico daarop bewegen te weinig. Bewegen heeft een positief effect op het ziekteverloop en kan ook complicaties voorkomen. NISB geeft praktische tips en helpt bij de zoektocht naar een geschikte activiteit.

Nog meer ?

- Wateetenbeweegik-Bus
- Beweegmaatje

Kijk op www.30minutenbewegen.nl

Waarom bewegen?
Een kleine 40% van de Nederlanders beweegt niet voldoende. Bij de jeugd (<18jaar) zijn de cijfers nog droeviger: tweederde komt niet aan genoeg bewegen toe. En het is zo belangrijk. Jaarlijks overlijden 8.000 mensen vroegtijdig aan de gevolgen van te weinig bewegen. Gebrek aan beweging is, naast slechte voeding en roken, de grootste risicofactor voor het ontstaan van ziekten (zoals hart- en vaatziekten, kanker, diabetes, depressie). Veel bewegen zorgt voor minder stress en een betere nachtrust. De campagne wil laten ervaren dat 30minutenbewegen heel makkelijk in het dagelijkse leven is in te passen.

NISB-interventies, producten en diensten, relevant voor de Krachtwijken

Thema Leren en opgroeien
- Beweegkriebels
- Beweegmanagement
- Maatschappelijke stage in de sport
- Sportieve Brede scholen
- Sportieve Naschoolse opvang
- VMBO Dubbel actief
- whoZnext
- Natuursprong – Buiten spelen is natuurlijk bewegen

Thema Gezonde wijken
- Alle leerlingen actief
- BeweegKuur
- Bewegen valt goed!
- Communities in Beweging
- GALM
- Ketenaanpak Actieve leefstijl
- Netwerkwerkaanpak Task Force 50+ / Lokale Task Force 50+
- Overgewicht in de wijk
- Valpreventie

Thema Integratie en sociale samenhang
- Bewegen valt goed!
- Communities in Beweging
- Meedoen allochtone jeugd door sport

Thema Wonen en woonomgeving
- Cruyff-courts
- Gezonde playgrounds

Thema Algemeen
- Training effectieve samenwerking

Thema Leren en opgroeien

Beweegkriebels

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Beweegkriebels: Het belang van bewegen voor 0 tot 4 jarigen** Beweegkriebels is een visie en werkwijze gericht op het uitdagen van 0 tot 4 jarige kinderen om spelenderwijs te bewegen. Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft Beweegkriebels ontwikkeld als reactie op vragen uit de kinderopvang over hoe om te gaan met bewegen met baby's, dreumesen en peuters. Beweegkriebels vindt het belangrijk om jonge kinderen veel te laten bewegen, spelen en ontdekken. Bewegen is goed voor de ontwikkeling van het kind, voor de gezondheid en later voor het behouden van een actieve leefstijl. Beweegkriebels is een veelbelovende aanpak. Met veel enthousiasme wordt het door verschillende organisaties toegepast. Beweegkriebels is voor degenen die er mee (gaan) werken een nieuwe invalshoek voor bewegen, één met veel kansen. Beweegkriebels richt zich op het bewust omgaan met spelenderwijs bewegen met jonge kinderen en zet aan tot het opnemen van bewegen in de dagelijkse routine. Door Beweegkriebels in te zetten wordt de kwaliteit van spelen en bewegen voor opgroeiende jonge kinderen aanzienlijk verbeterd
Doelgroep		Beweegkriebels kan worden toegepast binnen alle organisaties waar kinderen van 0 tot 4 jaar komen, zoals kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen, voorscholen, gymnastiekverenigingen, buurthuizen maar ook thuis. Andere organisaties kunnen het toepassen van Beweegkriebels stimuleren en faciliteren, zoals consultatiebureaus, gemeenten, sportraden en opleidingsinstituten in de sectoren welzijn, sociale dienstverlening, gedrag, gezondheidszorg, en sport en bewegen.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Handreiking van de training is alleen beschikbaar bij het volgen train-de-trainer of training Beweegkriebels (bestemd voor trainers en cursisten van de training Beweegkriebels)
	Promotiematerialen	***Promotiematerialen zijn bedoeld voor ouders van jonge kinderen en iedereen die werkt met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar.*** ***Themakoffer Beweegkriebels De ouderavond*** De themakoffer Beweegkriebels kan worden gebruikt als voorbereiding van een ouderavond, thema-avond of workshop. Doel ervan is bewustwording van het belang van bewegen met jonge kinderen bij ouders te bewerkstelligen. De themakoffer bevat achtergrondinformatie over bewegen met jonge kinderen, een uitgewerkt programma, een DVD, werkvormen, en informatiemateriaal voor ouders. Tijdens de bijeenkomst krijgen ouders informatie over het belang van bewegen en krijgen ze tips en ideeën aangereikt om ook thuis spelenderwijs met hun kinderen te bewegen.

		DVD Beweegkriebels in beeld De DVD Beweegkriebels in beeld toont verschillende beweegmogelijkheden voor jonge kinderen. Speeltuin, kinderdagverblijf, zwembad, bos, buiten spelen en peutergym worden getoond. De DVD geeft ideeën en tips om samen lekker te bewegen. De DVD kan worden gebruikt tijdens ouderavonden of thema-avonden over Beweegkriebels of bewegen met jonge kinderen. Omdat de DVD is voorzien van ondertiteling is die ook geschikt om te tonen tijdens congressen, symposia of in wachtkamers van bijvoorbeeld een consultatiebureau, huisarts of sportservicepunt. ***Beweegkaarten*** De Beweegkriebels Beweegkaarten bestaan uit een set van 3 beweegkaarten voor de leeftijden 0-1 jaar (lekker bewegen), 1-2 jaar (samen bewegen) en 2-4 jaar (bewegend leren). Ze bevatten tips, ideeën en informatie voor ouders om (samen) spelenderwijs te bewegen met baby, dreumes of peuter. De beweegkaarten kunnen worden verspreid via onder andere consultatiebureaus en zijn te gebruiken op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. ***Flyer Beweegkriebels*** De flyer Beweegkriebels geeft informatie over het belang van spelenderwijs bewegen met jonge kinderen en verwijst naar de website www.beweegkriebels.nisb.nl. De flyer Beweegkriebels kan worden gebruikt door elke organisatie die het belangrijk vindt om bezoekers te wijzen op mogelijkheden die er zijn voor bewegen met jonge kinderen. ***Website www.beweegkriebels.nisb.nl*** Beweegkriebels is geen statisch product. NISB verzamelt en ontwikkelt voortdurend informatie over bewegen met baby's, dreumessen en peuters. Professionals en ouders kunnen op de website www.beweegkriebels.nisb.nl informatie vinden over bewegen met jonge kinderen. De website bevat tips en ideeën over spelenderwijs bewegen met jonge kinderen en informatie over alle producten van Beweegkriebels.
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	NISB ondersteunt en adviseert organisaties bij het ontwikkelen van beleid rondom bewegen met jonge kinderen. NISB bekijkt in overleg met de organisatie welke ondersteuning gewenst is en welke mogelijkheden in de praktijk kunnen worden ingezet. Bij deze vorm van advisering en ondersteuning levert NISB maatwerk.
	Training/cursus	***Training Beweegkriebels*** *De training Beweegkriebels is bedoeld voor iedereen die werkt met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. De training schoolt en ondersteunt groepsleiding in het ontwikkelen en uitvoeren van een uitdagend en op de leeftijd van de kinderen afgestemd speels beweegaanbod. De training besteedt op praktische wijze aandacht aan plezier in bewegen, creativiteit, organisatievormen, uitleg van beweegactiviteiten, simpele materiaalkeuze en nog veel meer.*

		Train de trainer Beweegkriebels Tijdens de train de trainer Beweegkriebels worden professionals opgeleid om zelf trainer Beweegkriebels te worden. Deze trainers worden door NISB gecertificeerd en kunnen de training Beweegkriebels zelfstandig in de eigen organisatie of in het land uitzetten. De train de trainer Beweegkriebels kan worden gevolgd door medewerkers van een welzijnsorganisatie, GGD, consultatiebureau, onderwijsbegeleidingsdienst, opleidingsinstituut, sportservicepunt, provinciale sportraad, gemeente of kinderopvangorganisatie. ***Basisworkshop Beweegkriebels*** *(voor iedereen die werkt met kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar)* De basisworkshop Beweegkriebels is gebaseerd op de training Beweegkriebels. Het is een praktische workshop die kennis en nieuwe ideeën biedt om aantrekkelijke beweegactiviteiten te kunnen uitvoeren met jonge kinderen. De workshop stimuleert en daagt uit tot speels bewegen met jonge kinderen. In de workshop wordt een aanzet gegeven om spelenderwijs bewegen direct toe te passen in de eigen praktijk
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl (producten) Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit: - GSB, NASB, Kwaliteit kinderopvang via Sociale zaken / OCW - Lokaal: subsidies voor deskundigheidsbevordering via kinderopvangorganisaties overkoepelend - Provinciaal: provinciale aanvragen via bijvoorbeeld Provinciale sportraad

Beweegmanagement

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Beweegmanagement** stimuleert structurele samenwerking in Buurt, Onderwijs en Sport (BOS). Dit om elkaars kwaliteiten te benutten. Dit moet leiden naar dat de jeugd meer en kwalitatief beter gaat bewegen. De beleidsmakers die het beweegmanagement kunnen starten en de mensen die het kunnen uitvoeren. Bijvoorbeeld sportconsulenten, gemeente ambtenaren (welzijn, onderwijs en sport), PSR, directie scholen, vakleerkrachten LO en sportbuurtwerkers
Doelgroep		Jeugd
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Beweegmanagement de Aanpak, geeft een beschrijving hoe je het project op kan zetten
	Promotiematerialen	DVD en Video beweegmanagement, geeft een beeld van wat beweegmanagement is en hoe verschillende gemeenten die ermee bezig zijn
	Overige materialen, Brochure	- Instrumenten beweegnorm, meet de kwaliteit van bewegen en de sport - De beweegscan, brengt de sport en beweegomgeving van kinderen en jongeren (4-18) op wijkniveau in kaart - Evaluatie rapport - 3 Metingen; waar beweegmanagement plaatsvindt en op welk niveau - Informatie ook op www.sportenonderwijs.nl
	Advies/consult	De website geeft ondersteuning in informatie. NISB geeft algemeen advies. Ook provinciale sportraden geven advies en ondersteunen
	Training/cursus	nvt
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: zie www.nisb.nl (producten) en www.sportenonderwijs.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; BOS-impuls, Impuls Brede scholen, sport en cultuur

Maatschappelijke stage in de sport

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Maatschappelijke stage** Leerlingen van het voortgezet onderwijs moeten vanaf 2011 als onderdeel van het lesprogramma verplicht 72 uur (10 dagen) stage lopen bij maatschappelijke organisaties. Het doel is om meer sportieve stageplekken te creëren voor scholieren, gelet op de vraag van de scholieren zelf. Voor veel jongeren is een maatschappelijke stage in de sport erg aantrekkelijk, omdat die goed aansluit bij hun leefwereld. Bovendien is de sport, met ruim één miljoen vrijwilligers, de grootste vrijwilligerssector in Nederland. Sportverenigingen en andere -organisaties kunnen de hulp van jongeren goed gebruiken. Dat maatschappelijke stages in de sport werken is in het schooljaar 2005-2006 bewezen door een aantal vooruitstrevende scholen. Op basis daarvan is de voorlopige handleiding geschreven. Tijdens het schooljaar 2006-2007 hebben al bijna 500 scholen leerlingen de mogelijkheid geboden een maatschappelijke stage te lopen. Veel jongeren hebben (vaak zelf) een stageplek bij een sportorganisatie gevonden.
Doelgroep		Leerlingen voortgezet onderwijs, bovenbouw
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- Brochure Maatschappelijke stage in de sport; stappenplan voor LO docenten en coördinatoren van (VMBO)scholen in het voortgezet onderwijs - Flyer Maatschappelijk stage voor sportaanbieders zoals sportverenigingen; jongeren bieden zich aan als vrijwilliger in de sport - DVD in ontwikkeling t.b.v. docenten, schooldirecties en coördinatoren van scholen
	Promotiematerialen	DVD, zie boven
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	Advisering kan al plaatsvinden vanuit NISB op basis van bevindingen in lopende pilots
	Training/cursus	nvt

Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Een vijftal Provinciale Sportraden vervult gedurende het schooljaar 2007-2008 een rol bij het initiëren van de samenwerking tussen lokale partijen; scholen, vrijwilligercentrales en sportorganisaties. NISB begeleidt en volgt samen met die Provinciale sportraden vijf pilotprojecten. Eind 2008 worden de 'good principles' van deze proefprojecten verspreid. In alle andere provincies zijn sportraden ook actief op dit thema en dus aanspreekbaar, maar participeren niet in de pilots. Krachtwijk: - Schiedam Gemeenten zonder Krachtwijk: - Rheden(/Brummen/Doesburg) - Middelburg - Emmeloord - Sneek
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; Geen mogelijkheden voor financiering anders dan via de school(directies)

Sportieve Brede scholen

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Sportieve brede scholen** Er zijn diverse producten ontwikkeld om brede scholen sportiever te maken. De producten zijn gericht op een sportief dagarrangement. Ze zijn ontwikkeld voor Sportconsulenten, gemeente sportambtenaren, Provinciale sportraden, directie brede school, vakleerkrachten LO.
Doelgroep		Jeugd Primair onderwijs, Voortgezet onderwijs
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Brochure en instrument: Sportieve basis voor de brede school, kenmerken die bijdragen tot meer sport en bewegen in de brede school voor mensen uit bovengenoemde doelgroep die meer sport en bewegen in de brede school willen realiseren.
	Promotiematerialen	Flyer, binnenkort een website www.sportenonderwijs.nl (voor doelgroep, zie in de beschrijving) Verkenner is digitaal beschikbaar op de website. Geeft antwoord op de vraag waarom je sport en bewegen in kan zetten.
	Overige materialen, Brochure	Breed in beweging: vertelt verhalen over brede scholen die hebben ingezet op sportieve dagarrangementen Onderzoeken: 0-meting sport en bewegen in de brede school, binnenkort 1-meting naar de stand van zaken van sport en bewegen inde brede school.
	Advies/consult	Ja, de website geeft binnenkort ondersteuning bij de ontwikkeling. Daarnaast ondersteunt NISB gemeenten en geeft advies.
	Training/cursus	nvt
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl (producten) en www.sportenonderwijs.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; Impuls Brede scholen, sport en cultuur, GSB en BOS-impuls

Sportieve Naschoolse Opvang

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Sportieve Naschoolse Opvang** De sportieve naschoolse opvang richt zich op het ontwikkelen van producten, verspreiden van kennis en implementeren van kansrijke interventies binnen de buitenschoolse opvang. Hiervoor zijn binnen NISB verschillende producten en interventies ontwikkeld. **Training Beweegplezier vanaf 4** Beweegplezier vanaf 4 is een visie en werkwijze gericht op het uitdagen van 4 tot 12 jarige kinderen om spelenderwijs te bewegen. Het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) heeft Beweegplezier vanaf 4 ontwikkeld als reactie op vragen uit de buitenschoolse opvang over hoe om te gaan met bewegen basisschoolkinderen Beweegplezier vanaf 4 richt zich op het bewust omgaan met spelenderwijs bewegen met kinderen en zet aan tot het opnemen van bewegen in de dagelijkse routine. **Activiteitenboek Aan (de) slag met sporten in de BSO** In het activiteitenboek 'Aan (de) slag met sporten in de BSO' zijn voor vijftien sporten, speelse activiteiten uitgewerkt. 'Aan (de) slag met sporten in de BSO' beschrijft op een toegankelijke wijze een groot aantal eenvoudige én uitdagende, sportieve activiteiten, waarmee groepsleiding direct aan de slag kan. Met 'Aan (de) slag met sporten in de BSO', kan in potentie een grote groep kinderen kennismaken met verschillende takken van sport én sportplezier beleven. De activiteiten zijn afgestemd op kinderen in de schoolleeftijd en eenvoudig te organiseren. Met dit boek levert het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen een bijdrage aan sport en bewegen tijdens opvanguren, tussen of na schooltijd.
Doelgroep		De producten kunnen worden toegepast binnen alle organisaties waar kinderen van 4 tot 12 jaar komen, zoals basisscholen, buitenschoolse opvangorganisaties, gymnastiekverenigingen, buurthuizen maar ook thuis.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Handreiking Beweegplezier vanaf 4 alleen beschikbaar bij volgen training Beweegplezier vanaf 4 Activiteitenboek 'Aan (de) slag met sporten in de BSO' te koop bij NISB
	Promotiematerialen	***Website www.beweegkriebels.nisb.nl*** Op de website van Beweegkriebels wordt aandacht besteed aan de training Beweegplezier vanaf 4
	Overige materialen	
	Advies/consult	NISB ondersteunt en adviseert organisaties bij het ontwikkelen van beleid rondom bewegen met kinderen, met het accent op sport en bewegen in de buitenschoolse opvang. NISB bekijkt in overleg met de organisatie welke ondersteuning gewenst is en welke mogelijkheden in de praktijk kunnen worden ingezet. Bij deze vorm van advisering en ondersteuning levert NISB maatwerk.

	Training/cursus	***Training Beweegplezier vanaf 4*** *De training Beweegplezier vanaf 4 is bedoeld voor iedereen die werkt met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar. De training schoolt en ondersteunt groepsleiding in het ontwikkelen en uitvoeren van een uitdagend en op de leeftijd van de kinderen afgestemd speels beweegaanbod. De training besteedt op praktische wijze aandacht aan plezier in bewegen, creativiteit, organisatievormen, uitleg van beweegactiviteiten, simpele materiaalkeuze en nog veel meer.* **Train de trainer Beweegkriebels** Tijdens de train de trainer Beweegplezier vanaf 4 worden professionals opgeleid om zelf trainer te worden. Deze trainers worden door NISB gecertificeerd en kunnen de training Beweegplezier vanaf 4 zelfstandig in de eigen organisatie of in het land uitzetten. De train de trainer Beweegplezier vanaf 4 kan worden gevolgd door medewerkers van een welzijnsorganisatie, onderwijsbegeleidingsdienst, opleidingsinstituut, sportservicepunt, provinciale sportraad, gemeente of kinderopvangorganisatie. ***Basisworkshop Beweegplezier vanaf 4*** *(voor iedereen die werkt met kinderen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar)* De basisworkshop Beweegplezier vanaf 4 is gebaseerd op de training Beweegplezier vanaf 4. Het is een praktische workshop die kennis en nieuwe ideeën biedt om aantrekkelijke beweegactiviteiten te kunnen uitvoeren met basisschoolkinderen. De workshop stimuleert en daagt uit tot speels bewegen met kinderen. In de workshop wordt een aanzet gegeven om spelenderwijs bewegen direct toe te passen in de eigen praktijk.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiden)	nvt
Financiering		Materialen: www.beweegkriebels.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; - GSB, NASB - Lokaal: subsidies voor deskundigheidsbevordering via kinderopvangorganisaties overkoepelend - Provinciaal: provinciale aanvragen via bijvoorbeeld Provinciale sportraad

VMBO Dubbel actief

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Vmbo Dubbel actief** Gedurende de schooljaren 2007/2008 en 2008/2009 ondersteunt het NISB vmbo scholen bij het vergroten van het beweegaanbod op de school en het aanscherpen van hun beweegbeleid. Gedurende 1 jaar werkt de school aan een structureel bewegingsaanbod binnen en buiten schooltijd voor actieve en inactieve leerlingen. In dat jaar kan de school kosteloos gebruik maken van diverse lesprogramma's van het NISB, van campagnematerialen en van een training alle leerlingen actief.
Doelgroep		Vmbo scholieren
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Actieve leefstlijl, een themapakket met opdrachten over bewegen, inzetbaar in meerdere vakken. Moving cultures, een themaweek waarin jongeren kennismaken met beweegvormen vanuit kunst en cultuur zoals dans en theater.
	Promotiematerialen	Campagnematerialen ter ondersteuning van door de school georganiseerde activiteiten
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	nvt
	Training/cursus	Docenten volgen de training motiverende gespreksvoering
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Vanaf september 2007 nemen 7 scholen in gemeenten zonder Krachtwijk deel aan Dubbel Actief: - Kaj Munck College, Hoofddorp - Prisma van Cooth, Breda - Nova College Charles de Foucauld, Spijkenisse - Atlas college Titaan, Hoorn - Atlas college Copernicus, Hoorn - Wim Gertenbach College Zandvoort - Piter Jelles. St. Annaparochie September 2008 gaat de tweede groep scholen van start. Scholen kunnen zich hiervoor tot juni 2008 opgeven.
	Proefimplementaties (verspreiding)	Nvt

Financiering		Materialen: www.nisb.nl (producten) Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit: voor de organisatie van extra activiteiten ondersteunt het NISB de deelnemende scholen met € 2000,-

WhoZnext

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**WhoZnext** is erop gericht dat jongeren tussen de 12 en 18 jaar niet alleen deelnemen aan sportieve activiteiten, maar dat ze ook actief betrokken worden bij de opzet en uitvoering ervan. Als jongeren meer invloed hebben op het sportaanbod, sluit het beter aan bij hun wensen en is de kans op 'afhaken' kleiner. WhoZnext daagt jongeren tussen de 12 en 18 jaar uit om hun ideeën op het gebied van sport en bewegen om te zetten in daden. - Jongeren krijgen concrete voorbeelden en tips over de mogelijkheden die er zijn om zelf sport 'te regelen'; - Meer sportinitiatieven waarbij jongeren een organiserende en verantwoordelijke rol spelen; - Volwassenen jongeren actief betrekken als het om sportactiviteiten gaat.
Doelgroep		Jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Voor projectleiders en uitvoerders van whoZnext en jeugdparticipatie projecten: - Best practice document WhoZnext (2002) - Gamebox whoZnext (2000) - whoZnext Actiemap (2007) - Handreiking actieve jeugdparticipatie in de sport - stappen - JP-rom (stappenplan voor gemeenten om te komen tot projectplan)
	Promotiematerialen	Voor projectleiders en uitvoerders van whoZnext en jeugdparticipatie projecten: - Posters - Flyers - Nekhangers - T-shirts en sweaters - Website www.whoznext.nl
	Overige materialen	Voor projectleiders en uitvoerders van whoZnext en jeugdparticipatie projecten: - Brochure 1: De sportclub: niet alleen voor maar ook van de jeugd (2001) - Brochure 2: Quick Scan J-score voor sportclubs (2001) - Brochure 3: Quick Scan J-score voor scholen (2001) - Brochure 4: Sport en bewegen op school: leerlingen regelen het zelf (2002) - Brochure 5: Het sportaanbod: wat vinden jongeren ervan? (2002) - Brochure 6: Jeugdsport: een debat waard! (2001) - Brochure 7: Actief in je sportclub! Jongeren als commissielid (2002) - Brochure 8: Van idee naar actie: Make your sport dreams come true! (2002)

		- Brochure 9: Portretten van jongeren (2002) - Brochure 10: Wat hebben we geleerd van eerste jaar whoZnext? (2002) - Brochure 11: In 8 stappen naar een goed communicatieplan (whoZnext) (PDF versie) (2005) - Brochure 12: Quick Scan J-score (whoZnext), (PDF versie) (2005) - Brochure 13: whoZnext Action Games (PDF versie) (2005) - Stappenplan voor het ontwikkelen van een marketingplan - Menukaart actieve jeugdparticipatie in de sport
	Advies/consult	De laatste jaren zijn er binnen whoZnext tal van ervaringen opgedaan met het thema 'actieve jeugdparticipatie in de sport': participatiemogelijkheden zijn ontwikkeld en uitgetest, succes- en faalfactoren zijn achterhaald en goede voorbeelden beschreven. Gemeenten kunnen voor advies en ondersteuning NISB inhuren.
	Training/cursus	In het kader van whoZnext zijn diverse trainingen ontwikkeld voor diverse doelgroepen Jongeren - whoZnext-training 'leren organiseren' - whoZnext-training 'besturen' - whoZnext-training 'promotie en communicatie Uitvoerders - Training 'het coachen en begeleiden van jongeren' - Expertmeetings 'actieve jeugdparticipatie in de sport' Beslissers - Training 'projectplan whoZnext' Gemeenten kunnen voor één of meerdere trainingen NISB inhuren.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit: geen

Natuursprong

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving interventie/product/dienst		**Natuursprong – Buitenspelen is natuurlijk bewegen**. Samenwerking van Staatsbosbeheer (SBB), NISB en Jantje Beton. Natuursprong richt zich in eerste instantie op buitenschoolse speel- en beweegactiviteiten die aan de hand van een programma in groepsverband zullen worden uitgeoefend in gebieden van Staatsbosbeheer.
Doelgroep		Kinderen van 4 tot 12 jaar uit Krachtwijken of vergelijkbaar met te weinig speel- en groen-voorzieningen. Spelen, bewegen en groeneducatie onder professionele begeleiding in groepsverband. Groepen kinderen worden benaderd via de buitenschoolse opvang (BSO), jeugdwerk en de brede school.
Materialen/ondersteuning	Handboeken (titel noemen, evt. meerdere invullen)	Wordt ontwikkeld
	Promotiematerialen	Wordt ontwikkeld
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	Alleen voor de pilot-locaties
	Training/cursus	Voor de inhoudelijk begeleiders van de pilots
Lokale projecten	Lopende pilots 2008	Twee pilotprojecten van Staatsbosbeheer, NISB en Jantje Beton in 2008 -2009. Ontwikkelen en proefdraaien van een speel- en beweegprogramma op twee locaties van Staatsbosbeheer: Gemeente met Krachtwijk: - Nijmegen (de Stadswaard) Gemeente zonder Krachtwijk: - Breda (het Mastbos)
	Proefimplementaties (verspreiding)	In de tweede helft van 2009 staat een verdere uitrol op meer locaties van SBB in de planning
Financiering		Materialen: nvt Advies/consult: alleen voor de pilot-locaties Middelen inzetbaar vanuit: financiering lokaal voor uitvoering programma mogelijk vanuit: BOS, Sportbeleid, Jeugdbeleid

Thema Gezonde wijken

Alle leerlingen actief

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Aanpak voor inactieve leerlingen** De aanpak voor inactieven erop gericht houding- en gedragsverandering bij inactieve leerlingen tot stand te brengen. Deze verandering moet ertoe leiden dat deze leerlingen positiever gaan denken over deelname aan sport- en beweegactiviteiten en daadwerkelijk actiever worden. Centraal in de aanpak staat het voeren van motivatiegesprekken met leerlingen. Deze motivatiegesprekken zijn gebaseerd op de theorie van motivational interviewing. Docenten of leerlingbegeleiders dragen zorg voor deze gesprekken. Daarnaast worden ouders betrokken bij het veranderen van het beweeggedrag van hun kinderen en worden rolmodellen ingezet als extra stimulans.
Doelgroep		Leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs, leerlingen ROC's
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Titel: Tussenrapportage jaar 1 - Alle Leerlingen Actief! Tussenrapportage met daarin een tussenevaluatie en leidraad voor docenten/leerlingbegeleiders. Gepland: zomer 2008 beschikbaar - Eindevaluatie - Leidraad voor docenten (definitieve versie)
	Promotiematerialen	Factsheet voor scholen en gemeenten
	Overige materialen	DVD met informatie over motivational interviewing en voorbeeldgesprekken met leerlingen. De DVD is gericht op docenten en begeleiders die de motivatiegesprekken voeren.
	Advies/consult	nvt
	Training/cursus	Voor docenten komen in het najaar trainingen beschikbaar op regionaal niveau. In deze trainingen staat het ontwikkelen van kennis over en vaardigheden ontwikkelen in het voeren van motivatiegesprekken centraal.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Krachtwijken: - Rotterdam Overschie (Holland Accent College (VO)) - Amsterdam Zuid-Oost en Bos en Lommer/Nieuw West, OBS de Springplank (PO) en OSB Bijlmer (VO) Niet Krachtwijk: - Rotterdam Hoogvliet, OBS de Plevier (PO)

		Gemeenten zonder Krachtwijk: - Assen Baggelhuizen, OBS Baggelhuizen (PO) - Breda, Prisma College (VO)
	Proefimplementaties (verspreiding)	Thans verspreid over Noord-Holland, in het najaar verspreiding o.a. via NASB implementatiekanaal. Op dit moment niet op zoek naar proefimplementaties.
Financiering		Materialen: zie www.nisb.nl (producten) Advies/consult: alleen op pilotlocaties Middelen inzetbaar vanuit: BOS, GSB, NASB, Impuls Brede School, Sport en Cultuur, reguliere zorgbudgetten binnen het onderwijs.

BeweegKuur

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**BeweegKuur** Een effectieve, uitvoerbare leefstijlinterventie wordt ontwikkeld, waarmee mensen met (een hoog risico op) diabetes vanuit de eerstelijns worden begeleid naar actievere leefstijl. De ontwikkeling van deze interventie is een opdracht van minister Klink (ministerie van VWS). De ontwikkeling van de BeweegKuur vindt plaats op 14 locaties in 2008. In 2009-2010 vindt er een wetenschappelijk onderzoek plaats om de (kosten)effectiviteit van de BeweegKuur te bepalen. Bij gebleken effectiviteit geeft het College voor Zorgverzekeraars (CVZ) het advies aan de minister voor opname van de BeweegKuur in de basisverzekering.
Doelgroep		Mensen met diabetes type 2 en hoogrisico op het krijgen van diabetes type 2.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Projectplan en prototype BeweegKuur
	Promotiematerialen	Brochures en logboekje voor huisartsen, praktijkondersteuners en fysiotherapeuten. www.beweegkuur.nl
	Overige materialen	Prototypebeschrijving, stroomschema's, vragenlijsten, testen, etc.
	Advies/consult	Advies en ondersteuning van de pilotlocaties in samenwerking met de Regionale Ondersteuningsstructuren in de georganiseerde 1e lijns zorgprofessionals (ROS'en).
	Training/cursus	Scholing Motivational Interviewing, scholing beweegprogramma's diabetes en bewegen aan fysiotherapeuten en sport- en beweegaanbieders.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	14 pilotlocaties zijn geselecteerd en gestart, waaronder: Krachtwijken: - Eindhoven Woensel West (in samenwerking met Stichting Gezondheidscentra Eindhoven en gemeente) - Rotterdam Hillesluis (Feijenoord) (in samenwerking met de GGD en Zorgimpuls) Niet Krachtwijk: - Enschede (in samenwerking met Roset) - Eindhoven, Woensel Noord en Tongelre (in samenwerking met Stichting Gezondheidscentra Eindhoven en gemeente) - Rotterdam Omoord
	Proefimplementaties (verspreiding)	Deze vindt gedurende 2008 in dezelfde 14 pilotlocaties plaats in overleg met gemeenten, GGD'en, ROS'en, provinciale sportraden en zorgverzekeraars.
financiering		Materialen: zie www.beweegkuur.nl Advies/consult: alleen op pilotlocaties Ministerie van VWS financiert de ontwikkeling van de BeweegKuur en het bijbehorende onderzoek

Bewegen valt goed!

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Bewegen valt goed!** Bewegen valt goed! is een effectieve interventie om allochtone ouderen te stimuleren tot meer bewegen, een actieve leefstijl te bevorderen en de kans op valongevallen te verkleinen. De interventie is uitgetest met groepen niet-westerse allochtone ouderen, maar ook geschikt voor andere groepen inactieve ouderen met een lage sociaaleconomische status of met gezondheidsklachten. Bewegen valt goed! is een gezamenlijk product van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en Consument en Veiligheid (C&V). De basis van de aanpak ligt bij de werkwijze van Communities in Beweging van NISB. Bewegen valt goed! werkt vraaggericht, zet bewegen in om valpreventie onder de aandacht te brengen, stemt af met de sectoren sport, welzijn, gezondheid en integratie en heeft specifieke aandacht voor de doelgroep (niet-westerse) allochtonen.
Doelgroep		Niet-westerse allochtone ouderen (45+)
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- "Bewegen valt goed!", handboek voor projectleiders voor het opzetten en evalueren van projecten Bewegen valt goed!, concept december 2007 - "Bewegen valt goed!", projecten Meer Bewegen en Valpreventie voor Allochtone Ouderen (MBVAO), Handleiding voor beweegbegeleiders, concept september 2007
	Promotiematerialen	Informatiefolder "Bewegen valt goed!"
	Overige materialen	- Wijlhuizen GJ., Nauta S. Evaluatie bewegingsstimulering en valpreventie bij allochtone ouderen; een pilotstudie, TNO, Leiden, 2007 - Marle van A., Westerhof W., Gooiker C., Henzen M., Kroes G., Bewegingsstimulering en valpreventie bij allochtone ouderen; procesevaluatie van de pilot, Consument en Veiligheid. Amsterdam, 2007
	Advies/consult	Advies en ondersteuning van de pilotlocaties en de proefimplementaties door NISB en C&V
	Training/cursus	- Training voor groeps- en beweegbegeleiders "Bewegen valt goed!" - Trainingsbijeenkomsten (op maat) voor project(bege)leiders "Bewegen valt goed!"
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Krachtwijk(en): - Alkmaar Overdie (MEE Noordwest-Holland) - Rotterdam Delfshaven (Stichting Maatschappelijke Dienstverlening) Delfshaven

		Niet Krachtwijk: - Gemeente Enschede (Team Sport en Bewegen) Gemeente zonder Krachtwijk: - Gemeente Tilburg (Sportbedrijf Tilburg) Pilotfase 1: ontwikkeling, afgerond medio 2007 Pilotfase 2: verspreiding van 2 naar meer groepen, medio 2007 – medio 2008
	Proefimplementaties (verspreiding)	Start in mei 2008 met tenminste 12 proefimplementaties via intermediairs vanuit sport en bewegen, zorg en welzijn.
Financiering		Materialen: www.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen beschikbaar vanuit: NASB (pilots), ZonMw (onderzoek)

Communities in Beweging

WWI-thema		Gezonde Wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Communities in Beweging** De aanpak Communities in Beweging is erop gericht om inactieve mensen blijvend te interesseren voor een gezonde en actieve leefstijl. De werkwijze is geschikt voor mensen met een lage sociaal economische status en voor mensen met gezondheidsklachten die vaak worden veroorzaakt door ongezonde leefgewoonten. Deze mensen zijn doorgaans moeilijk bereikbaar vanuit het reguliere sport- en beweegaanbod. De werkprincipes van Communities in Beweging zijn: - sociale netwerkbenadering; de omgeving waarin iemand woont, werkt of naar school gaat bepaalt voor een deel ook iemands gedrag en gezondheid. Communities in Beweging speelt in op die rol van de omgeving - participatie; deelnemers en omgeving worden actief betrokken bij het project - plezier in bewegen; het aanbod van beweegactiviteiten wordt afgestemd op wat deelnemers leuk vinden en kunnen. Dit is niet van te voren vastgelegd - aandacht voor het groepsproces; initiatieven worden vanuit de groep zelf ontwikkeld om tot groter bewustzijn rond gezondheid en n actieve leefstijl te creëren (werken aan empowerment) - betrekken van de fysieke en sociale omgeving - intersectorale samenwerking - structurele verankering en inbedding; zowel wat betreft gedrag van de deelnemers als gericht beleid van instellingen en gemeenten.
Doelgroep		Inactieve mensen, met name met lage sociaal economische status en/of met gezondheidsklachten. Ervaring is opgedaan met (allochtone) meisjes en vrouwen, jongeren met overgewicht, kinderen in speciaal onderwijs en VMBO, ouderen, ouderen met een verstandelijke handicap, vluchtelingenkinderen.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- Handboek “Communities in Beweging”, gericht op gemeenteambtenaren, beleidsmakers en uitvoerende professionals (welzijn, sport en bewegen, gezondheid)
	Promotiematerialen	- Flyer Communities in Beweging; informatie over de aanpak voor algemeen publiek en professionals
	Overige materialen	- Werkvormenbundel “Meedoen en meebewegen, hoe doe je dat”; een bundeling van instrumenten die in te zetten zijn bij projectuitvoering; toepasbaar voor projectleiders, groeps- en beweegbegeleiders - DVD Communities in beweging; een kansrijke werkwijze voor een duurzaam actieve leefstijl; informatie en instructie DVD voor beleidsmakers en professionals - Website www.nisb/cib.nl; informatie, instrumenten en goede voorbeelden.
	Advies/consult	- Advies/consultgesprekken met oog op beleid en uitvoering; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen.

	Training/cursus	- Informatiebijeenkomst; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen - Introductietrainingen; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen - Intervisiebijeenkomsten; voor professionals die de aanpak in de praktijk brengen - Cursus methodieken Communities in Beweging; voor professionals die de aanpak in de praktijk brengen.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	Krachtwijken: - Alkmaar (Overdie) - Rotterdam (Delfshaven) - Utrecht (Overvecht)) Niet Krachtwijken: - Amsterdam (Westerpark) - Amersfoort - Groningen
Financiering		Materialen: www.nisb/cib.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit - NASB: de aanpak Communities in Beweging is in de regeling Nationaal Actieplan Sport en Bewegen aangemerkt als een kansrijke interventie - Fondsen (Oranjefonds, VSB Fonds).

GALM

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**GALM** is een bewegingsstimuleringsmethode voor niet actieve senioren in de leeftijdsgroep 55-65 jaar. Galm wordt in lokale projecten uitgevoerd en bestaat uit drie stappen: huis aan huis benadering van senioren, het aanbieden van een veelzijdig bewegingsstimuleringsprogramma (inclusief een fitheidstest bij aanvang en na afloop) en het stimuleren van gedragsbehoud. Een GALM-traject duurt 18 maanden.
Doelgroep		Senioren 55- 65 jaar.
Materialen/ Ondersteuning	Handboeken (titel noemen, evt. meerdere invullen)	GALM-handboek voor GALM projectleiders.
	Promotiematerialen	Website: http://www.galm.nl
	Overige materialen	Lesmaterialen, GFO-testlijn, protocollen voor GALM- projectleiders.
	Advies/consult	GALM-adviseurs (van NISB en van provinciale sportraden) zijn beschikbaar om gemeenten te adviseren en ondersteunen bij het opzetten van een GALM-traject.
	Training/cursus	GALM-testleiders, GALM-beweegleiders.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	GALM wordt met name uitgevoerd in middelgrote gemeenten en steden. NISB is op zoek naar grote steden, om een variant van GALM (Grosso) uit te testen (proefprojecten).
	Proefimplementaties (verspreiding)	In 2007 is een SMALL, een variant van GALM voor kleine gemeenten, met succes uitgevoerd in een aantal gemeenten. NISB is op zoek naar kleine gemeenten om de aanpak SMALL verder te verspreiden.
Financiering		Materialen: Vanuit gemeenten en deelnemers Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit: NASB.

Ketenaanpak Actieve Leefstijl

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Ketenaanpak Actieve Leefstijl** Het doel van de Ketenaanpak is het bevordering van een actieve leefstijl bij mensen met een (verhoogd risico op een) chronische aandoening. Vanuit de zorg worden mensen via een tijdelijk coachingstraject of begeleide leefstijlcursus en deelname aan beweegactiviteiten begeleid naar een gezonde leefstijl. Doelstelling van het project Ketenaanpak Actieve Leefstijl NISB 2008 is: - het doorontwikkelen van de Ketenaanpak op een aantal specifieke thema's - maar ook meer kennis van (de randvoorwaarden voor) verspreiding en implementatie van de Ketenaanpak Actieve Leefstijl. De ontwikkelvragen die nog onvoldoende zijn beantwoord en in 5 pilotregio's worden uitgewerkt zijn: - Op welke wijze kan de samenwerking en verbinding met organisaties buiten de zorg, zoals welzijnsorganisaties en sport- en beweegaanbieders in de wijk c.q. gemeente worden versterkt? - Hoe verhouden zich de kosten en baten in een Ketenaanpak? - Welke competenties zijn al aanwezig en welke zijn nog onvoldoende ontwikkeld bij professionals om de Ketenaanpak Actieve Leefstijl toe te passen? Waar liggen (bij)scholingsbehoeften? - Hoe werkt de Ketenaanpak bij specifieke risicogroepen, zoals astma/COPD en depressie? - Op welke wijze kan verankering en lokale verspreiding van de Ketenaanpak gerealiseerd worden en wat zijn de rollen van betrokken partijen daarbij?
Doelgroep		Mensen met een gezondheidsrisico en/of chronische aandoening.
Materialen/ Ondersteuning	Handboeken	Factsheets Ketenaanpak Actieve Leefstijl, samenwerking, gedragsverandering, financiën en landelijk innovatie-impulsen in de zorg en landelijke ontwikkelingen. Doelgroep professionals, werkzaam binnen de zorg, welzijn en sport.
	Promotiematerialen	Brochure good practices Ketenaanpak Actieve Leefstijl. Doelgroep professionals, werkzaam binnen de zorg, welzijn en sport. Beleidsambtenaren sport, WMO en gezondheid en GGD'en.
	Overige materialen	Voorbeeld projectplannen, stroomschema's, vragenlijsten, testen, etc.
	Advies/consult	Advies en ondersteuning van de pilotlocaties door NISB in samenwerking met de provinciale sportraden, gemeenten, GGD´en en ROS'en.
	Training/cursus	nvt

Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	7 pilots, waarvan er 2 zijn gestart Krachtwijken: - Rotterdam, Overschie, Delfshaven, Kralingen-Crooswijk, Charlois, Feijenoord (Ketenaanpak Actieve Leefstijl depressie en bewegen) - Nijmegen Hatert (Ketenaanpak Actieve Leefstijl COPD/astma en bewegen). 5 pilots voor de eerder genoemde ontwikkelvragen worden nog geworven.
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: zie www.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit: Ontwikkeling van de Ketenaanpak wordt gefinancierd door ministerie van VWS. Voor de pilotlocaties is een beperkte financiering mogelijk.

Netwerkaanpak 50+ / Lokale Taksforce 50+

WWI-thema		Gezonde wijken
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Aanpakken voor inactieve 50-plussers** De *Netwerkaanpak 50+* en de *Taskforce 50+* zijn gericht op het ontwikkelen of het versterken van netwerken van organisaties. Dit netwerk is gericht op het stimuleren van bewegen bij inactieve 50-plussers. Actieve doelgroepparticipatie staat bij de twee aanpakken centraal. Bij de Taskforce 50+ wordt volgens een stappenplan gestart met formuleren van een (integraal) beleidsplan (op basis van recente onderzoeksgegevens. Daarna worden verschillende interventies uitgezet die in de lijn van het vastgestelde beleid liggen. Bij de Netwerkaanpak 50+ wordt ingestoken op het uitvoerende niveau. Professionals worden versterkt in het bestaande netwerk, of er wordt een nieuw netwerk opgestart. Daarnaast voeren zij binnen dit netwerk (verschillende) interventies of beweegprogramma's die zich richten op inactieven.
Doelgroep		Professionals die zich met sport en bewegen voor 50-plussers bezig houden; 50-plussers op diverse vindplaatsen in de wijk.
Materialen/ Ondersteuning	Handboeken	Handleiding Task Force 50+.
	Promotiematerialen	Factsheet Netwerkaanpak 50+ / Taskforce 50+.
	Overige materialen	Diverse ondersteunende documenten via de website (www.nisb.nl; taskforce). Werkdocument stappenplan Netwerkaanpak 50+. Gepland: december 2008 beschikbaar - Eindrapportage Netwerkaanpak 50+ - Ondersteunende documenten via website.
	Advies/consult	NISB adviseert bij het opzetten van netwerken 50+ en Lokale Taskforce 50+.
	Training/cursus	Themabijeenkomst Netwerk-werken voor netwerkbegeleiders van een netwerk. In deze themabijeenkomst staat het reflecteren en bijsturen van een Netwerk centraal.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Krachtwijken: - Arnhem, gemeentebreed Niet Krachtwijk (gemeentebreed niveau): - Taskforce Arnhem

		Gemeenten zonder Krachtwijk (gemeentebreed niveau): - Netwerkaanpak Zutphen - Netwerkaanpak Hulst - Taskforce Noord-Beveland - Netwerkaanpak Stadskanaal - Taskforce Hengelo - Netwerkaanpak Zwolle - Taskforce Nederweert - Taskforce Margraten - Netwerkaanpak Helmond - Netwerkaanpak Elst, gemeente Rhenen - Taskforce Bunnik - Taskforce Houten - Taskforce Lelystad - Netwerkaanpak West Friesland - Taskforce Haarlemmermeer - Taskforce regio Schagen: 2 gemeenten - Netwerkaanpak Leiden - Taskforce Teylingen - Taskforce Bodegraven - Taskforce Tilburg.
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl. Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen). Middelen inzetbaar vanuit: NASB, Gemeenten, Provincie.

Overgewicht in de wijk

WWI-thema		Gezonde wijken.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Overgewicht in de wijk** In zes gemeenten worden interventies ontwikkeld waarbij de sociale en de fysieke omgeving van de doelgroep jeugd centraal staan. Hoe kun je de sociale en fysieke omgeving beïnvloeden zodat zij een bijdrage leveren aan het voorkomen van overgewicht. Leeuwarden richt zich op moeders met peuters in de wijk Oud Oost. In Hilversum en Hellendoorn staan kinderdagverblijven en peuterspeelzalen centraal. In Zwolle richt met zich op het buurthuis met jongeren. Van Delft en Dordrecht is de focus nog niet definitief vastgesteld.
Doelgroep		Jeugd.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Zes praktijkvoorbeelden met succes en faalfactoren. Document is eind 2009 beschikbaar.
	Promotiematerialen	nvt
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	nvt
	Training/cursus	nvt
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwiikeling)	Pilots zijn er momenteel in de gemeenten: Niet Krachtwijk: - Leeuwarden. Gemeenten zonder Krachtwijk: - Delft - Dordrecht - Hellendoorn - Hilversum - Leeuwarden - Zwolle.
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl. Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; De pilots worden gefinancierd vanuit het ministerie VWS.

Cursus In balans/ Valpreventie

WWI-thema		Gezonde wijken.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Cursus "In balans" is een valpreventie programma.** Ouderen die de cursus gevolgd hebben, hebben een betere balans, voelen zich zekerder en meer ontspannen.
Doelgroep		Ouderen (met name 70+).
Materialen/ Ondersteuning	Handboeken (titel noemen, evt. meerdere invullen)	Cursusboek voor deelnemende senioren. Boek behandelt op een prettig, leesbare manier de oorzaken van valongelukken en biedt suggesties om vallen te voorkomen. Docentenhandleiding voor de lesgevers, met achtergrondinformatie over de thema's in het cursusboek. Video/DVD voor de lesgever met instructies bij de oefeningen.
	Promotiematerialen	nvt
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	nvt
	Training/cursus	Lesgevers Valpreventie worden geschoold door provinciale steunfuncties.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl. Advies/consult; in overleg (zie contactpersonen). Middelen inzetbaar vanuit: gemeenten en welzijnsorganisaties.

Thema Integratie en sociale samenhang

Bewegen valt goed!

WWI-thema		Gezonde wijken.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Bewegen valt goed!** Bewegen valt goed! is een effectieve interventie om allochtone ouderen te stimuleren tot meer bewegen, een actieve leefstijl te bevorderen en de kans op valongevallen te verkleinen. De interventie is uitgetest met groepen niet-westerse allochtone ouderen, maar ook geschikt voor andere groepen inactieve ouderen met een lage sociaaleconomische status of met gezondheidsklachten. Bewegen valt goed! is een gezamenlijk product van het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en Consument en Veiligheid (C&V). De basis van de aanpak ligt bij de werkwijze van Communities in Beweging van NISB. Bewegen valt goed! werkt vraaggericht, zet bewegen in om valpreventie onder de aandacht te brengen, stemt af met de sectoren sport, welzijn, gezondheid en integratie en heeft specifieke aandacht voor de doelgroep (niet-westerse) allochtonen.
Doelgroep		Niet-westerse allochtone ouderen (45+).
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- "Bewegen valt goed!", handboek voor projectleiders voor het opzetten en evalueren van projecten Bewegen valt goed!, concept december 2007 - "Bewegen valt goed!", projecten Meer Bewegen en Valpreventie voor Allochtone Ouderen (MBVAO), Handleiding voor beweegbegeleiders, concept september 2007.
	Promotiematerialen	Informatiefolder "Bewegen valt goed!"
	Overige materialen	- Wijlhuizen GJ., Nauta S. Evaluatie bewegingsstimulering en valpreventie bij allochtone ouderen; een pilotstudie, TNO, Leiden, 2007 - Marle van A., Westerhof W., Gooiker C., Henzen M., Kroes G., Bewegingsstimulering en valpreventie bij allochtone ouderen; procesevaluatie van de pilot, Consument en Veiligheid. Amsterdam, 2007.
	Advies/consult	Advies en ondersteuning van de pilotlocaties en de proefimplementaties door NISB en C&V.
	Training/cursus	- Training voor groeps- en beweegbegeleiders "Bewegen valt goed!" - Trainingsbijeenkomsten (op maat) voor project(bege)leiders "Bewegen valt goed!".
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Krachtwijken: - Alkmaar (MEE Noordwest-Holland) - Rotterdam (Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Delfshaven).

		Niet Krachtwijk: - Enschede (Team Sport en Bewegen). Gemeente zonder Krachtwijk: - Tilburg (Sportbedrijf). Pilotfase 1: ontwikkeling, afgerond medio 2007 Pilotfase 2: verspreiding van 2 naar meer groepen, medio 2007 – medio 2008.
	Proefimplementaties (verspreiding)	Start in mei 2008 met tenminste 12 proefimplementaties via intermediairs vanuit sport en bewegen, zorg en welzijn.
Financiering		Materialen: www.nisb.nl. Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen). Middelen beschikbaar vanuit: NASB (pilots), ZonMw (onderzoek).

Communities in Beweging

WWI-thema		Gezonde Wijken.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Communities in Beweging** De aanpak Communities in Beweging is erop gericht om inactieve mensen blijvend te interesseren voor een gezonde en actieve leefstijl. De werkwijze is geschikt voor mensen met een lage sociaal economische status en voor mensen met gezondheidsklachten die vaak worden veroorzaakt door ongezonde leefgewoonten. Deze mensen zijn doorgaans moeilijk bereikbaar vanuit het reguliere sport- en beweegaanbod. De werkprincipes van Communities in Beweging zijn: - sociale netwerkbenadering; de omgeving waarin iemand woont, werkt of naar school gaat bepaalt voor een deel ook iemands gedrag en gezondheid. Communities in Beweging speelt in op die rol van de omgeving; - participatie; deelnemers en omgeving worden actief betrokken bij het project; - plezier in bewegen; het aanbod van beweegactiviteiten wordt afgestemd op wat deelnemers leuk vinden en kunnen. Dit is niet van te voren vastgelegd; - aandacht voor het groepsproces; initiatieven worden vanuit de groep zelf ontwikkeld om tot groter bewustzijn rond gezondheid en n actieve leefstijl te creëren (werken aan empowerment); - betrekken van de fysieke en sociale omgeving; - intersectorale samenwerking; - structurele verankering en inbedding; zowel wat betreft gedrag van de deelnemers als gericht beleid van instellingen en gemeenten.
Doelgroep		Inactieve mensen, met name met lage sociaal economische status en/of met gezondheidsklachten. Ervaring is opgedaan met (allochtone) meisjes en vrouwen, jongeren met overgewicht, kinderen in speciaal onderwijs en VMBO, ouderen, ouderen met een verstandelijke handicap, vluchtelingenkinderen.
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- Handboek “Communities in Beweging”, gericht op gemeenteambtenaren, beleidsmakers en uitvoerende professionals (welzijn, sport en bewegen, gezondheid).
	Promotiematerialen	- Flyer Communities in Beweging; informatie over de aanpak voor algemeen publiek en professionals.
	Overige materialen	- Werkvormenbundel “Meedoen en meebewegen, hoe doe je dat”; een bundeling van instrumenten die in te zetten zijn bij projectuitvoering; toepasbaar voor projectleiders, groeps- en beweegbegeleiders; - DVD Communities in beweging; een kansrijke werkwijze voor een duurzaam actieve leefstijl; informatie en instructie DVD voor beleidsmakers en professionals - Website www.nisb/cib.nl; informatie, instrumenten en goede voorbeelden.
	Advies/consult	- Advies/consultgesprekken met oog op beleid en uitvoering; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen.

	Training/cursus	- Informatiebijeenkomst; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen - Introductietrainingen; voor gemeenten, sport-, gezondheid- en welzijnsorganisaties, GGD, scholen - Intervisiebijeenkomsten; voor professionals die de aanpak in de praktijk brengen - Cursus methodieken Communities in Beweging; voor professionals die de aanpak in de praktijk brengen.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	- Proefimplementaties lopen ten einde (onder meer in de steden Amersfoort, Amsterdam (Westerpark) en Groningen). Vervolgtrajecten in gang in Alkmaar (Overdie), Rotterdam (Delfshaven) en Utrecht (Overvecht)).
Financiering		Materialen: www.nisb/cib.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit - NASB: de aanpak Communities in Beweging is in de regeling Nationaal Actieplan Sport en Bewegen aangemerkt als een kansrijke interventie; - Fondsen (Oranjefonds, VSB Fonds).

Meedoen allochtone jeugd door sport

WWI-thema		Integratie en sociale samenhang.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Meedoen allochtone jeugd door sport** In dit programma worden de specifieke kenmerken van sport benut voor opvoeding- en integratiedoelen. Doelen van het programma 'Meedoen allochtone jeugd door sport' zijn enerzijds de achterblijvende sportdeelname van de allochtone jeugd in te lopen en anderzijds de sportverenigingen zodanig toe te rusten, dat sport als integratie-instrument kan worden ingezet ten behoeve van het preventieve jeugdbeleid en in jeugdzorgtrajecten. De rijksoverheid heeft prestatieafspraken gemaakt met 9 sportbonden: de KNAU (atletiek), NBB (basketball), KNBSB (base- en softbal), KNGU (gymnastiek), JBN (judo), KNKV (korfbal), KNKF (krachtsport en fitness), KNVB (voetbal) en de KNZB (zwemmen). Deze 9 sportbonden voeren projecten uit bij in totaal 500 sportverenigingen en sportscholen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Arnhem, Nijmegen, Enschede, Tilburg, Eindhoven, Dordrecht en Zaanstad. NISB voert de landelijke coördinatie uit en werkzaamheden ten behoeve van het flankerende beleid, zoals kennisontwikkeling en -verspreiding, ter ondersteuning van de gezamenlijke uitvoering van dit programma.
Doelgroep		Niet-westerse allochtone jeugd (4-23 jaar). Daarbij wordt rekening gehouden met de diversiteit in de doelgroep en kunnen ook specifieke groepen worden benoemd, bijvoorbeeld Antilliaanse jongens. Bij *sportdeelname* is specifieke aandacht nodig voor de achterstandspositie in deze van islamitische en hindoestaanse meisjes. Bij *preventie* betreft het jongeren, die op basis van achterstandspositie of gedrag worden geïdentificeerd, en voor wie het oogmerk is (verdere) problemen te voorkomen (risicojongeren). Bij *zorg* betreft het jongeren die bekend zijn bij instanties zoals jeugdzorg, jeugdhulpverlening of justitie, en voor wie het oogmerk is bestaande problemen aan te pakken (probleemjongeren).
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	- Club zoekt kleur!, leidraad voor de introductie van projecten Meedoen allochtone jeugd door sport bij sportverenigingen, NISB, januari 2008 - Meer doen!, Herkenning en erkenning van diversiteit binnen sportorganisaties, NISB, februari 2008.
	Promotiematerialen	Website: www.meedoenallochtonejeugddoorsport.nl. Digitale Nieuwsbrief: Meedoen allochtone jeugd door sport. Factsheet: Meedoen allochtone jeugd door sport.
	Overige materialen	Allerlei materialen ontwikkeld door gemeenten en sportbonden (zie o.a. betreffende websites).
	Advies/consult	NISB adviseert gemeenten bij het uitvoeren van projecten Meedoen allochtone jeugd door sport.

	Training/cursus	- Cultuur: verschillen, dynamiek en overname - Intercultureel communiceren - Intercultureel organiseren van de sportvereniging - Lokale samenwerking - Meer doen!: workshops en trainingsmodules diversiteit - Meer diversiteit in vrijwilligersbeleid - Overige trainingen en workshops op maat.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Alle deelnemende sportbonden en gemeenten voeren (proef)projecten uit bij de lokale sportorganisaties die participeren in het programma (zie projectenbank op www.meedoenallochtonejeugddoorsport.nl).
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: zie www.nisb.nl (producten) en www.meedoenallochtonejeugddoorsport.nl. Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen). Middelen inzetbaar vanuit: Ministerie van VWS en WWI financieren het programma Meedoen allochtone jeugd door sport.

Thema Wonen en Woonomgeving

Cruyff courts

WWI-thema		Wonen en woonomgeving.
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Cruyff courts** Een Cruyff Court is een moderne invulling van het aloude trapveldje dat vroeger te vinden was in veel buurten en wijken van steden, maar dat door de jaren heen vaak is opgeofferd aan verstedelijking en uitbreiding. De Stichting Cruyff Courts wil de komende jaren 100 Cruyff Courts in Nederland te realiseren. Dit project heeft als doel om met name in dichtbevolkte wijken via de sport, en het aanbieden van (voetbal)activiteiten, de integratie tussen de verschillende lokale, etnische en overige groeperingen te bevorderen.
Doelgroep		Jeugd.
Materialen/ Ondersteuning	Handboeken	n.v.t.
	Promotiematerialen	n.v.t.
	Overige materialen	n.v.t.
	Advies/consult	NISB geeft op verzoek van de stichting Cruyff Courts feedback op de door gemeenten ingevulde plannen tot aanvraag van een Cruyff Court. NISB checkt de aanvragen op duurzaamheid. De stichting bepaald of de aanvraag goedgekeurd wordt.
	Training/cursus	n.v.t.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	n.v.t.
	Proefimplementaties (verspreiding)	n.v.t.
Financiering		Materialen: www.nisb.nl. Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen). Middelen inzetbaar vanuit; De inzet aan dagdelen van NISB wordt betaald door VWS.

Gezonde playgrounds

WWI-thema		Wonen en woonomgeving.
Beschrijving Interventie/product/dienst		Ontwikkeling gezonde playgrounds Krajicek Foundation (RKF). De RKF en NISB hebben besloten om in dit project de kennis en producten die zij bezitten te bundelen en door middel van het uitvoeren van een aantal pilots te werken aan de ontwikkeling van de Gezonde Playground. Gezonde Playgrounds zijn speel- en sportplekken die zo zijn ingericht dat zij uitnodigen om er veel tijd door te brengen, veel te bewegen en samen met anderen te verkeren. Daarnaast worden deze playgrounds zo aangekleed dat zij een gezonde uitstraling hebben. Playgrounds waar de lichamelijke, psychische en sociale gezondheid van de gebruikers zoveel mogelijk wordt gestimuleerd.
Doelgroep		Jeugd
Materialen/ondersteuning	Handboeken (titel noemen, evt. meerdere invullen)	Wordt ontwikkeld.
	Promotiematerialen	Wordt ontwikkeld.
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	In eerste instantie voor de twee pilotlocaties, later voor meerdere locaties mogelijk.
	Training/cursus	Wordt ontwikkeld voor sport- en beweegbegeleiders van de gezonde playground.
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	Krachtwijk: - Amsterdam Noord (Amstelmeerschool in Nieuwendam Krajicek playground tot een gezonde playground) Niet Krachtwijk: - Den Haag Valkenboskwartier (Krajicek Foundation Playground in de Hondiusstraat) Vanaf zomer 2008 starten pilots, najaar 2008 bezien mogelijkheden voor meerdere locaties
	Proefimplementaties (verspreiding)	Najaar 2008 bezien mogelijkheden voor meerdere locaties.
Financiering		Materialen: nvt. Advies/consult: in eerste instantie voor de twee pilotlocaties, later voor meerdere locaties mogelijk. Middelen inzetbaar vanuit: Krachtwijken, BOS-impuls, Lokaal sportbeleid, Impuls Brede scholen, sport, cultuur, NASB, Jeugdbeleid, Veiligheidsbeleid

Thema Algemeen

Training effectieve samenwerking

WWI-thema		Leren en opgroeien
Beschrijving Interventie/product/dienst		**Training Effectieve samenwerking** De training biedt professionals de juiste handvatten en competenties om beter te worden in samenwerken met als resultaat een positief effect op het sport- en beweegklimaat op uitvoerend en beleidsniveau. Trainingen kunnen variëren van een halve dag tot 2 dagen.
Doelgroep		Sportconsulenten, gemeente sportambtenaren, leerkrachten en schooldirectie, vakleerkrachten LO, algemeen werkers in de sport, mensen die bijdragen aan het sportbeleid vanuit een ander sector (welzijn, gezondheid en onderwijs), beweegmanagementteams of een stuurgroep van een brede school
Materialen/ ondersteuning	Handboeken	Effectieve samenwerking (handleiding en werkbladen) voor de mensen die een training volgen
	Promotiematerialen	Brochure 'training effectief samenwerken'
	Overige materialen	nvt
	Advies/consult	Voorafgaand aan een opdracht wordt een intake gehouden
	Training/cursus	Van een halve dag tot 2 of 3 dagen. Het kan onderdeel zijn van een teambuildings personeelsdag of de training kan gegeven worden aan groepen mensen variërend tussen 6 en 12 personen
Lokale projecten	Lopende pilots 2008 (kennisontwikkeling)	nvt
	Proefimplementaties (verspreiding)	nvt
Financiering		Materialen: www.nisb.nl Advies/consult: in overleg (zie contactpersonen) Middelen inzetbaar vanuit; geen

Overzicht NISB-activiteiten in gemeenten met Krachtwijken

Gemeente / Krachtwijk	**NASB (1e tranche, 2008 – 2010)**	**Meedoen allochtone jeugd door sport**	**Overige NISB-projecten / activiteiten. Gerelateerd aan de thema's** - **Leren en opgroeien (LO)** - **Gezonde wijken (GW)** - **Integratie en sociale samenhang (ISO)** - **Wonen en Woonomgeving (WW)**
Alkmaar			**GW, ISO**
Amersfoort			**ISO**
Amsterdam	**X**	**X**	**GW, WW, ISO**
Arnhem	**X**	**X**	**GW**
Den Haag		**X**	**WW**
Deventer			
Eindhoven		**X**	**GW**
Enschede	**X**	**X**	**GW**
Groningen	**X**		**GW, ISO**
Heerlen	**X**		
Leeuwarden	**X**		**GW**
Maastricht			
Nijmegen	**X**	**X**	**GW, LO**
Rotterdam	**X**	**X**	**GW, ISO**
Schiedam			**GW, LO**
Utrecht		**X**	**GW, ISO**
Zaanstad		**X**	

Overzicht NISB actief in Krachtwijken

Gemeente	Krachtwijk
Schiedam	Nieuwland
Rotterdam	Overschie, Delfshaven, Kralingen-Crooswijk, Charlois, Feijenoord
Amsterdam	Zuid-Oost, Bos en Lommer, Nieuw West, Bijlmer en Noord
Eindhoven	Woensel West, Doornakkers
Alkmaar	Overdie
Utrecht	Overvecht
Nijmegen	Hatert
Arnhem	Wielwijk, ’t Broek, Presikhaaf, Malburgen en Klarendaal
Enschede	Velve Lindehof